

Naturvärden, skötselplan och trädinventering

Detaljplan för del av Torreby 3:154, Slottet
Munkedals kommun
Västra Götalands län

OMRÅDETS LÄGE OCH TOPOGRAFI

Det aktuella området är beläget på västra Tungenäset, vid Färlevsfjorden ca 7 km sydväst om Munkedal och cirka 500 m från fjorden. Området omfattar ca 3 ha och ligger nordväst om Torreby slott.

Planområdet omges av öppna landskapsrum med golfbanor i söder, väster och öster. I sydost gränsar området till parkmiljön närmast Torreby slott. Norr om området ligger ett bostadshus med en mindre damm samt i nordväst betesmark.

I den sydöstra delen av det aktuella området finns idag en tennisbana, en maskinhall, en campingplats för husvagnar samt en mindre kiosk och raststuga.

Områdets norra och sydvästra delar består av ädellövskog. Till de ädla lövträden brukar räknas alm, ask, avenbok, bok, ek, lind och lönn. Den sydvästra delen utgörs av bokskog med inslag av ek medan den norra ädellövskogens trädskikt främst består av ek och ask med inslag av bok, tall och gran.

Mellan ädellövskogsbestånden, väster om tennisbanan, finns en sluttning där skogen nyligen avverkats. En björkdunge har sparats ned mot golfbanan. Från de högre belägna delarna i anslutning till tennisbanan sluttar marken mot väster. Marknivån i öster, i anslutning till tennisbanan, är ca +45 och i väster ca +30. En bergsknalle med synligt berg i dagen skjuter ut mot golfbanan i nordväst.

DOKUMENTERADE NATURVÄRDEN

Inom planområdet finns delar av två ädellövskogsbestånd som är omnämnda i Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus läns publikation Ädellövskogar i Munkedals kommun (1997:9). Ädellövskogarna benämns som Bestånd nr 7 respektive Bestånd nr 9. I planområdet ingår den västra delen av bestånd 7 och den norra delen av bestånd 9.

Båda bestånden är klassade som klass III vilket är den lägsta klassen av de skyddsvärda ädellövbestånden. Skogsnäringsens normala naturvårdshänsynsregler har bedömts räcka för att bevara naturvärdena. Utan dessa hänsyn kommer däremot naturvärdena minska, vilket strider mot de generella miljömålen.

Ädellövskogar ges generellt ett visst skydd genom Skogsvårdslagen (1979:429). Bland annat anges att annan avverkning än röjning eller gallring i ett bestånd inte får påbörjas innan Skogsstyrelsen lämnat tillstånd till detta.

Beskrivning enligt Ädellövskogar i Munkedal 1997:

Bestånd 7 – Ekskog, askskog - KLASS III

Lund i anslutning till bebyggelse kring Torreby slott. Askarna är medelgrova till mycket grova och till stor del gamla. Dessa står i de västra delarna. Ekarna är kläna till mycket grova med övervikt för de grövre dimensionerna och dominerar de södra och östra delarna. Bokar som oftast är grova och gamla, någon gång mycket grova eller kläna, står framförallt i väster. Inslag finns av rönn, odlade popplar, björk, sälg och silvergran som är kläna eller medelgrova. Asken och boken förökar sig relativt rikligt. Ett medelslutet buskskikt där hassel och vildkaprifol är relativt vanliga.

Fältskiktet består av kruståteltyp på de fattigaste delarna och lundgröetyp i sluttningarna är de dominerande typerna. Nära bebyggelsen i väster hittar man kirsåltyp och under bokarna saknas ibland fältskikt. Krollilja finns förvildad i objektet. En mindre damm finns i anslutning till bebyggelsen i väster. Enstaka boträd och hållmarker finns också. Viss påverkan av bebyggelse och vägar. Mindre röjningar har företagits. De grova ekarna längs södra kanten skulle må bra av att röjas fram ur igenväxande vegetation.

Bestånd 9 – Bokskog - KLASS III

En mindre bokdunge omgiven av golfbana och granplantering i norr, nära Torreby slott. Trädskiktet består till största delen av medelgrov till grov och mogen bok. I kanterna finns även klen till medelgrov ek men också medelgrova almar och medelgrova till grova lönnar. Av klibbalarna är några grova till mycket grova och gamla, resten medelgrova. Rönn, asp, sälg och gran kan man också påträffa, klenta till grova. Buskskiktet är öppet och innehåller hassel, hallon och druvfläder. Fältskiktet består antingen av harsyratyp eller saknas. Ett litet parti är källpåverkat, enstaka block och myrstackar och en nordvästvänd lodyta. Ett mindre parti är röjt och en gångväg går genom området. Bokarna är möjligen planterade, vissa andra träd är det säkerligen.

TRÄDINVENTERING

En inventering av ädellövträd med stamdiameter 30 cm eller större (stamomfång >1 m) har gjorts i delar av ovan nämnda bestånd som ingår i planområdet. Träden har mätts in och dokumenterats med foto. Stamdiameter har mätts ca 1,3 m över mark. Träden redovisas på efterföljande sidor.

HOTADE ARTER

Inga rödlistade arter har rapporterats till Artdatabanken. Någon särskild inventering av mossor, lavar och svampar har dock inte gjorts i området.

Gamla och grova lövträd utgör en viktig biotop för många organismer och olika trädslag gynnar olika arter. Framför allt hålträd gynnar många skalbaggar och lavar. Även döda träd utgör en viktig livsmiljö för många arter. Många hotade djur- och växtarter är beroende av död ved. Döda träd har därmed ett värde ur naturvårdssynpunkt. Ett flertal döda större träd, främst ek och bok, finns idag i området.

ÖVRIGA KARAKTÄRSFULLA INSLAG

I bokskogen i finns två rader av bok som bildar en formation som kan uppfattas som en allé. De ger en parkkaraktär som stämmer väl med slottsmiljön och är en värdefull tillgång i en framtida boendemiljö. Bokarna kan eventuellt vara planterade eller framgallrade för ändamålet.

Ett antal stora karaktärsfulla träd finns i området. Nordväst om tennisbanan finns exempelvis en stor bok som skulle kunna fungera som ett vådräd i en framtida boendemiljö eller markera områdets entré (nr 7.3). Vid tennisbanan och Torreby's parkeringar finns en moränkulle bevuxen med grova och karaktärsfulla ekar. Dessa utgör ett viktigt inslag i entrén mot slottsmiljön.

De slutna skogsbrynen med äldre träd kan generellt betecknas som värdefulla för upplevelsen av de omgivande öppna markerna. De ramar in landskapsrummen och ger parkänsla.

Vid hällmarkerna i nordväst finns en gammal stor solitärvuxen tall samt ett flertal mindre tallar omkring den (nr 7.25).

ALLMÄNT OM ÅTGÄRDSBEHOV / SKÖTSEL

I ädellövsbestånden finns många grova träd. Särskilt i bestånd 7 står flera av dem alltför trångt för att utvecklas gynnsamt. Många av dagens grova ekar har vuxit upp i ett mer öppet landskap och behöver utrymme för att inte kvävas av uppväxande träd. Efter frihuggning av de grova träden bör dessa områden röjas kontinuerligt på konkurrerande gran och sly. Man bör dock tillåta en del ungräd av ädellöv få växa upp så att viss föryngring kan ske.

Vid en exploatering av området kan det vara lämpligt att i första utnyttja områden med friställda ekar som bostadsnära miljö och där tillåta en mer parkliknande karaktär, medan man lämnar andra områden för friare utveckling till förmån för biologisk mångfald.

Målet bör dock vara att ädellövskogen förblir just en ädellövskog med tillhörande undervegetation. Buskskikt och fåltskikt bör därför sparas, åtminstone på särskilda hänsynsytor. Man bör heller inte röja bort alltför mycket av den uppväxande generationen ädellövträd utan främst gallra bort snabbväxande triviallöv och gran. Bokskogen är naturligt mer öppen på grund av att bokens löv är svärnedbrytbara och bildar en förna som få växter kan gro i. Behovet av röjning är därför mindre där.

Döda träd har ett värde ur naturvårdssynpunkt. Många hotade djur- och växtarter är beroende av död ved. Som en naturvårdande åtgärd kan man därför låta döda träd få stå kvar en tid och låta en del lågor få ligga och förmultna på marken.

Bryn med bokskog mot golfbana

Bryn mot fastigheten i norr

Karaktärsfulla ekar på en kulle vid parkeringen

Trädrader i bokskogen

Skötselplan delområden 1-10

SKÖTSELPLAN FÖR DELOMRÅDEN

Följande skötselplan syftar både till att bevara och utveckla ädellövskogens biologiska mångfald och att skapa en god boendemiljö vid en framtida exploatering. Skötselplanen är översiktlig i sin nuvarande form och skall vid behov fördjupas för att underlätta uppföljning av de återkommande åtgärder som kommande förvaltare ska utföra i syfte bevara naturvärdena i området.

DELOMRÅDE 1

Beskrivning: Askbestånd på fuktigare mark i nordost mot vägen. Enstaka inslag av ek, gran och triviallöv. Buskskikt med bl a hallon och ung bok. Förvildad krollilja i fältskiktet.

Mål: Nästan rent bestånd av askträd med inslag av ek med välutvecklade kronor. Bevarande av fält- och buskskikt. Riklig förekomst av död ved.

Engångsåtgärd: Borttagande av gran och träd som växer in i ekarnas kronor.

Underhållsåtgärd: Röjning av triviallövsly. Gallring av uppväxande ädellövträd, ask gynnas. Spara död ved, högstubbar och lågor. Tidsintervall: 5 år

DELOMRÅDE 2

Beskrivning: Ek- och askskog i anslutning till nyligen avverkat område. Viss gallring och röjning har utförts i området och marken har bitvis skadats av skogsfordon. I väster finns en gräsbevuxen svacka med bl a liljekonvaljer. Delar av området planeras för bostadsbebyggelse.

Mål: Trädsikt bestående av ask och friställda ekar med välutvecklade kronor. Träden får tillräckligt med utrymme för att utveckla kronorna samt får möjlighet att växa sig grova och gamla. Sparsamt buskskikt i anslutning till bebyggelse, delvis med parkkaraktär.

Engångsåtgärd: Borttagande av gran och träd som växer in i ekarnas kronor.

Underhållsåtgärd: Röjning av lövsly och borthuggning av träd som växer in i ekarnas kronor. Tidsintervall: 5 år

DELOMRÅDE 3

Beskrivning: Stor solitärvuxen bok (nr 7.3)

Mål: Stort solitärträd som ensamt skapar en trevlig parkmiljö i entrén till de framtida bostäderna.

Engångsåtgärd: Borttagande av träd som växer in i kronan.

Underhållsåtgärd: Borttagande av träd som växer in i kronan.

DELOMRÅDE 4

Beskrivning: Hällmark med tallar och inslag av en, gran och ek. En grov, senvuxen tall (nr 7.25) står högt mot nordväst. Delar av området planeras att tas i anspråk för bebyggelse.

Mål: Bevarande av tallar och en på hällmark och magrare marker med inslag av ek och andra ädellövträd i gynnsammare lägen. Vid en exploatering av området bör hällmarkstallar och en i möjligaste mån sparas som en del av boendemiljön.

Engångsåtgärd: -

Underhållsåtgärd: Gallring av sly. Tall och en gynnas. Borttagande av träd som växer in i ekarnas kronor. Tidsintervall: 5 år

DELOMRÅDE 5

Beskrivning: Bryn mot damm i norr. I trädsiktet återfinns ek, björk, rönn och en.

Mål: Flerskiktat bryn som ger viss avskärmning mot granntomten. Inslag av bärande träd. Välutvecklade kronor på ekar närmast dammen.

Engångsåtgärd: -

Underhållsåtgärd: Gallring av sly. Bärande träd som t ex rönn och en bör gynnas. Borttagande av träd som växer in i ekarnas kronor. Tidsintervall: 5 år

DELOMRÅDE 6

Beskrivning: Bergbrant med bryn nedanför hällmark

Mål: Bevarat bryn som skuggar bergbranten med ädellövträd och bärande träd och buskar.

Engångsåtgärd: -

Underhållsåtgärd: Gallring av sly. Ädellövträd och bärande träd och buskar som t ex rönn, hassel och slån bör gynnas. Tidsintervall: 5 år

DELOMRÅDE 7

Beskrivning: Bokskog med svagt eller obefintligt fält- och buskskikt. Tolv stora bokar står i två rader vilket ger karaktären av en allé. Parkkaraktär.

Mål: Bevara nuvarande karaktär med ett rent bestånd av bok i rader.

Engångsåtgärd: -

Underhållsåtgärd: Spara träden i allén. Låt döda/döende träd stå kvar så länge de inte utgör fara för gående. Enstaka ungträd av bok som eventuellt lyckas etablera sig på lämplig plats i trädraden kan släppas upp så att förnyring kan ske på sikt.

DELOMRÅDE 8

Beskrivning: Bok- och ekskog i anslutning till golfbana.

Mål: Lundartad bokskog med inslag av ek

Engångsåtgärd: -

Underhållsåtgärd: Gallring av triviallöv. Spara död ved, högstubbar och lågor.

DELOMRÅDE 9

Beskrivning: Källpåverkat område (Fuktstråk/bäckravin/dike) med bok och ek i anslutning till golfbana. Inslag av al och björk. Fältskikt med gräs och ormbunkar intill vattnet.

Mål: Att bevara områdets nuvarande karaktär som trädbevuxen bäckravin, med beskuggning över fuktstråket/bäcken.

Engångsåtgärd: -

Underhållsåtgärd: Spara döda träd, högstubbar och lågor. Hänsynsytta, kan eventuellt lämnas för fri utveckling.

DELOMRÅDE 10

Beskrivning: Brant slänt nedanför maskinhallens grusplan. I trädskiktet återfinns ek, bok, hassel, ask, lönn al, sälg, rönn. Tätt busksikt i de centrala delarna med bl a ungräd av sälg, hallon. Ormbunkar i fältskiktet. I söder mot golfbanans utslagsplats är slänten öppnare och där står ett par friställda ekar.

Mål: Flerskiktat bryn som sluter intilliggande bokskog och skärmar av mot maskinhallens grusplan. Glesare buskskikt kring de friställda ekarna närmast golfbanan.

Engångsåtgärd: -

Underhållsåtgärd: Gallring av triviallövsly och uppväxande ädelgran. Bärande och blommande träd som rönn, sälg och hassel samt ädellövträd gynnas. Tidsintervall: 5 år

CHECKLISTA NATURHÄNSYN I ÄDELLÖVSKOG

Spara savande träd

Spara gärna träd med savflöden. Kring savflöden växer ofta sällsynta lavar och mossor och saven uppskattas av många insekter, bl.a. ekoxen.

Bevara inslag av udda trädslag

Røj inte bort lönn, lind, avenbok och körsbär utan utnyttja t.ex. som underväxt i ekbestånd och som brynträd.

Spara grenar och toppar

Många skalbaggsarter kan förekomma på klen död ved. Lämna därför en del döda grenar och toppar, helst i solexponerade lägen.

Gallra bort konkurrerande granar

Ta bort unga granar som växer in i kronan av äldre ädellövträd. Detta gynnar barklevande lavar och mossor.

Røj kring vidkroniga ekar

Røj bort träd som riskerar att skugga krona eller stam av vidkroniga ekar. Solbelysta ekstammar har höga naturvärden.

Bärande träd

Blommande träd och buskar (t.ex. rönn fågelbär, lind och slånsnår) ger vackra beståndskanter och bryn. Fjärilar och andra insekter uppskattar blommornas nektar medan frukterna äts av många fåglar.

Spara skogsbrynet

Att spara en rejäl beståndskant (minst en trädlängd) ger fördelar vid föryngringen och gynnar många växter och djur.

Torrträd och högstubbar

Spara alla naturliga torrträd och högstubbar. De är bostad för många djur under lång tid efter att trädet har dött. Kör ej sönder lågor. De är viktiga för mossor, svampar och insekter.

SÄRSKILD HÄNSYN I BOKSKOG

Dagens bokskogar lider **brist på gamla och döda träd**. Man bör därför försöka spara gamla och döda träd. Dessutom bör trädgrupper och enskilda träd sparas för att trygga den framtida tillgången till gamla och döda träd.

Bokar, men även avenbok, alm, ask och lind kan gärna **lämnas för fri utveckling** på hänsynsytorna.

Spara hellre ett rejält område med dessa trädslag än att sprida ut samma antal hänsynsträd som solitärer över en större areal.

Spara alla naturliga **bokhögstubbar och lågor**.

Spara **sen vuxna träd och träd med savflöden** som är viktiga för många mossor, lavar och insekter.

SÄRSKILD HÄNSYN I EKSKOG

Solbelysta ekstammar har höga naturvärden. **Spara gärna fristående ekar på soliga platser.** Gallra gärna bort yngre träd som hotar att växa in i kronan eller ge alltför mycket skugga på krona och stam.

Igenvuxna hagmarker återställs med frihuggningar i etapper så att de vidkroniga träden får stegvis mera solljus på kronan och stammen. Annars riskerar träden att bli stressade. Tre-fyra huggningar under en 20-årsperiod är lämpligt.

Om man arbetar med yngre träd som ännu inte fått några ihåligheter kan man **kapa några grenar och göra stamskador där hål kan bildas.** Träd som växer fritt under hela sin levnad får annars sällan några hål.

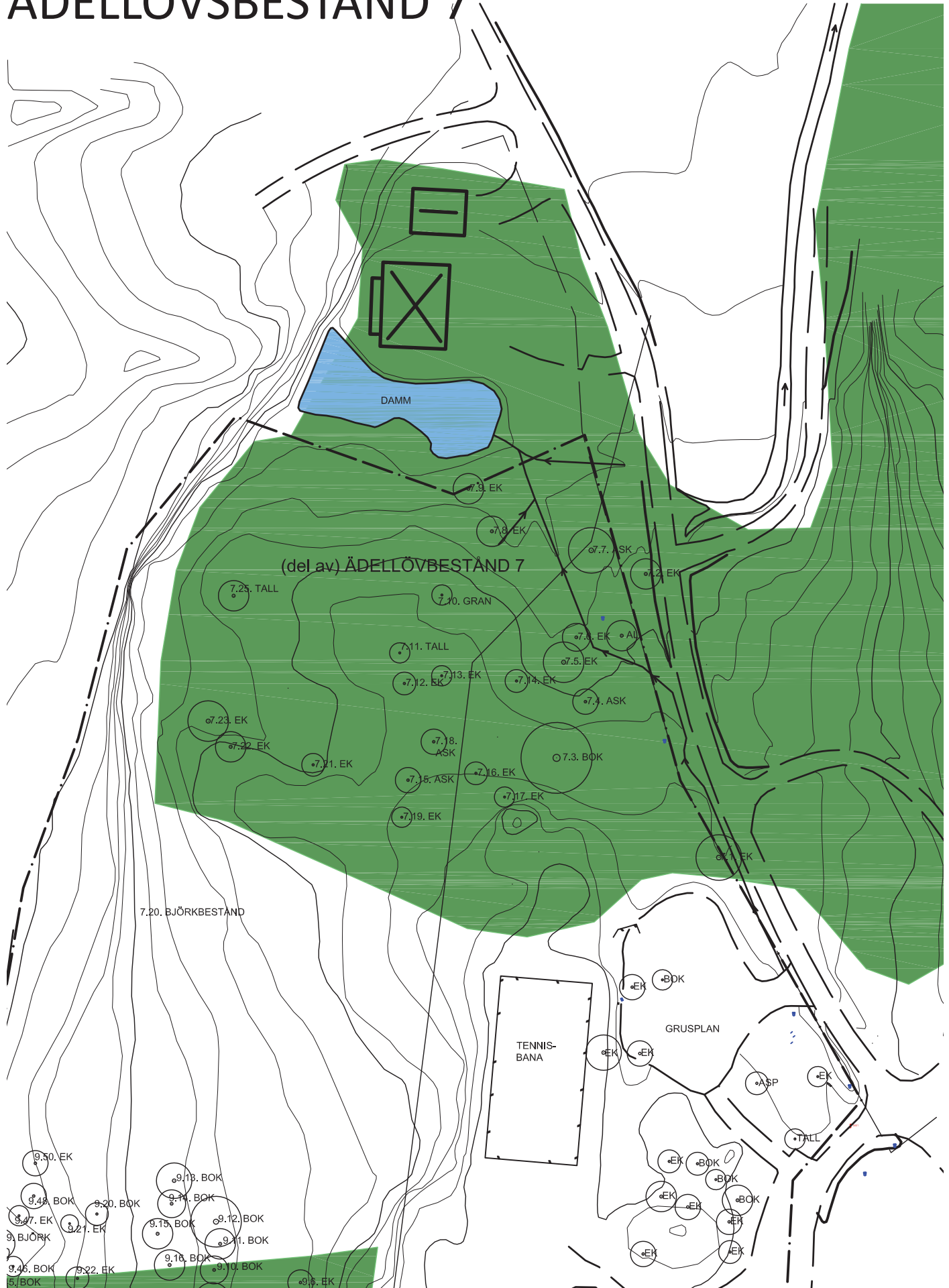
Spara gärna blommande och bärande träd och buskar som rönn, hagtorn, slån, hassel, hägg och nypon och sälg till föda för både stora och små djur. Frukterna och bären är en viktig föda för bl.a. trastar, sidensvansar, nötskrikor, skogsmöss och ekorrar under hösten.

Sälgen är oerhört viktig för den biologiska mångfalden bland insekterna. Den blommar redan i april-maj, före eller under lövsprickningen och är då ensam i skogen om att erbjuda nektar och pollen när de första fjärilarna, humlorna, bina och andra insekter vaknar eller kläcks ur sina puppor.

Lämna höga stubbar samt grenar och toppar, gärna där de blir solexponerade. På gamla hagmarker har träden ofta stamsprickor och skador vid stambasen. Vid avverkning av sådana

träd kan man med fördel ta en rejält hög stubbe, för man får ändå inte betalt för den skadade delen av rotstocken. Även kvistar och klen ved utnyttjas som yngelsubstrat av många arter.

TRÄDINVENTERING ÄDELLÖVSBESTÅND 7

7.1. Ek
Stamdiameter 90 cm.

7.2. Ek
7.Stamdiameter 60 cm.

7.3, Bok
Stamdiameter 140 cm.

7.4. Ask
Stamdiameter 50 cm.
Svart lavapåväxt.

7.5 & 7.6. 2 st ekar närväx-
ande
Stamdiameter 80 cm resp 55
cm.
Svart lavapåväxt.

7.7. Ask
Stamdiameter 90 cm.

7.8. Ek
Stamdiameter 60 cm.

7.9. Ek
Stamdiameter 60 cm.

7.10. Gran
Stamdiameter ? cm.

7.11. Tall
Stamdiameter 40 cm.

7.12. Ek
Stamdiameter 45 cm.

7.14. Ek
Stamdiameter 45 cm.

7.15. Ask
Stamdiameter 50 cm.

7.16. Ek
Stamdiameter 45 cm.

7.17. Ek
Stamdiameter 40 cm.

7.18. Ask
Stamdiameter 50 cm.

7.19. Ek
Stamdiameter 40 cm.

7.20. Björkbestånd

7.21. Ek
Stamdiameter 45 cm.

7.22. Ek
Stamdiameter 60 cm.

7.23. Ek
Stamdiameter 80 cm.

7.24. Tall
Stamdiameter 60 cm.

TRÄDINVENTERING ÄDELLÖVBESTÅND 9

9.1. Ek
Stamdiameter 45 cm

9.2. Ek
Stamdiameter 35 cm

9.3. Ek
Stamdiameter 40 cm

9. 4. Bok
Stamdiameter 40 cm

9. 5. Bok
Stamdiameter 50 cm

9. 6. Ek
Stamdiameter 50 cm

9. 7. Bok
Stamdiameter 60 cm

9. 8. Bok
Stamdiameter 60 cm
Hålighet med fågelbo

9. 9. Bok
Stamdiameter 70 cm
Dubbelstam

10. Bok
Stamdiameter 55 cm

11. Bok
Stamdiameter 60 cm

12. Bok
Stamdiameter 100 cm

9. 13. Bok
Stamdiameter 70 cm

9. 14. Bok
Stamdiameter 55 cm

9. 15. Bok
Stamdiameter 60 cm
(död)

9. 16. Bok
Stamdiameter 60 cm

9. 17. Bok
Stamdiameter 70 cm

9. 18. Bok
Stamdiameter 70 cm

9. 19. Bok
Stamdiameter 60 cm

9. 20. Bok
Stamdiameter 45 cm

9. 21. Ek
Stamdiameter 35 cm

9. 22. Ek
Stamdiameter 45 cm

9. 23. Bok
Stamdiameter 45 cm

9. 24. Bok
Stamdiameter 40 cm

9. 25. Bok
Stamdiameter 35 cm

9. 26. Bok
Stamdiameter 35 cm

9. 27. Bok
Stamdiameter 40 cm

9. 28. Bok
Stamdiameter 35 cm

9. 29. Bok
Stamdiameter 50 cm

9. 30. Bok
Stamdiameter 45 cm
(död)

9. 31. Bok
Stamdiameter 50 cm

9. 32. Ek
Stamdiameter 30 cm
(död)

9. 33. Ek
Stamdiameter 60 cm

9. 34. Ek
Stamdiameter 40 cm

9. 35. Ek
Stamdiameter 50 cm

9. 36. Ek
Stamdiameter 40 cm

9. 37. Ek
Stamdiameter 40 cm
Svag/sen

9. 38. Ek
Stamdiameter 35 cm

9. 39. Al
Stamdiameter 35 cm

9.40. Bok
Stamdiameter 35 cm

9.41. Bok
Stamdiameter 40 cm

9.42. Ek
Stamdiameter 30 cm

9.43. Bok
Stamdiameter 35 cm

9. 44. Ek
Stamdiameter 35 cm

9. 45. Bok
Stamdiameter 35 cm

9. 46. Bok
Stamdiameter 40 cm

9. 47. Ek
Stamdiameter 40 cm

9. 48. Bok
Stamdiameter 50 cm

9. 49. Björk
Stamdiameter 60 cm

9. 50 Ek (död)
Stamdiameter 50 cm

9. 51. Ek
Stamdiameter 35 cm

9. 52. Ek
Stamdiameter 50 cm

